

відкритість для нового, настанова вчителя на виокремлення проблем у різних ситуаціях педагогічної діяльності. Формування креативності, на думку С. Смірнова, можливе лише шляхом створення умов для самовиховання вчителя, викладача тому, що «творчість» є однією з найглибших характеристик особистості [7]. Здатність до креативу розглядається О. Козловою як умова реалізації вищих духовних потреб особистості вчителя, розвитку власних творчих сил і здібностей, постійного зростання і збагачення внутрішніх можливостей, підвищення якості своєї професійної діяльності, орієнтація на вищі загальнолюдські цінності [6, с. 59]. Тобто, домінування у діяльності викладача іноземної мови комбінації «педагогічна творчість і дослідницький компонент» й визначають інноваційне спрямування його роботи.

Список використаних джерел:

1. Белікова Н. О. Ключові поняття професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації. URL: <http://intkonf.org/kand-biol-naukbelikova-no-klyuchovi-ponyattya-profesiynoi-pidgotovki-maybutnihfahivtsiv-z-fizichnoyi-reabilitatsiyi/> (дата звернення: 12.08.2016).
2. Драненко Г. Ф. Дидактичні властивості блогу в організації навчання французької мови студентів. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер. Педагогіка та психологія. Київ, 2013. Вип. 22. – С. 217–223.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология: ученик для вузов. Москва: Университетская книга, Логос, 2008. – 384 с.
4. Ильяшева Е.В. Подготовка будущих учителей технологии к проектной деятельности: автореф. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Магнитог. гос. ун-т. Магнитогорск, 2001. – 26 с.
5. Педагогічна технологія: посібник / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов. Харків: Основа, 1995. – 105 с.
6. Применение ИКТ в высшем образовании стран СНГ и Балтии: текущее состояние, проблемы и перспективы развития: аналитический обзор. Санкт-Петербург: ГУАП, 2009. – 160 с.
7. Струминский В. Я. Теоретическая дискуссия в советской педагогике. Москва: Работник просвещения, 1930. – 168 с. 642 с.

Сафоник Л.А.

студент;

Буяло Т.Є.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

МОТИВАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО ВИВЧЕННЯ ХІМІЇ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Вивчення хімії починається у 7 класі. Учням на цей час виповнюється по 12, або 13 років, тобто вони знаходяться, за періодизацією психологів, на завершальному етапі раннього підліткового віку. Цей період характеризується так званою кризою 13 років, суть якої полягає у глибокій якісній зміні всього процесу психічного розвитку дитини, її внутрішнього світу. Криза характеризується зниженням продуктивності навчальної діяльності (а також

спроможності нею займатися) навіть у тих сферах, де підліток обдарований (часто це зумовлюється переходом від конкретного до логічного мислення). А також негативізмом. Підліток ніби відштовхується від оточуючих, до всього ставиться критично.

Основним соціальним середовищем дитини залишається школа, але змінюється мотив взаємодії із соціальним оточенням. Не ігноруючи навчання, підліток починає надавати особливої уваги спілкуванню. З'являються й інші нові мотиви, які проявляються в наступному: поява «симпатії» та «антипатії» до навчальних предметів; з'являється прихильність, або відраза до своєї школи; для підлітка стають важливими результати контролю його навчання – оцінка.

Суттєво змінюються психологічні особливості навчання підлітків:

- підлітки обирають такі способи навчання, які роблять їх більш незалежними, більш дорослими в їх очах (обирають самостійні форми занять, а від вчителя потребується розуміння, підтримка, допомога);
- виникають нові мотиви учіння: освіченість, прагнення влаштуватись у майбутньому (подаліше навчання, робота), прагнення самоствердження і самовдосконалення, необхідність виконувати вимоги батьків;
- знання стають цінністю. Вони дозволяють зайняти певний статус серед однолітків;
- з'являється спрямованість на самостійний пошук нових знань;
- процес засвоєння знань у школі може супроводжуватись інтелектуальними емоціями, але особливістю є те, що вони не самі обирають знання, тому одні учні їх легко засвоюють, інші – тільки вибірково предмети;
- оцінка для підлітків є статусом, показником рівня знань, стимулом [4].

Навчання хімії в основній школі спрямовується на досягнення мети базової загальної середньої освіти, яка полягає у розвитку й соціалізації особистості учнів, формуванні їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких навичок і навичок життєзабезпечення, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів [3].

Враховуючи психологічні особливості підлітків та зміну освітньої парадигми на дитиноцентризм та формування ключових компетенцій, усім учителям, які працюють у 5-9 класах, треба з особливою увагою готуватися і проводити уроки [1]. Провідним етапом уроку залишається мотивація навчальної діяльності школярів.

В першу чергу, будь-якими доступними способами слід переконати учнів, що хімічні знання, здобуті в основній школі, створюють підґрунтя реалістичного ставлення до навколишнього світу, в якому значне місце посідає взаємодія людини і речовини, сприяють розкриттю таємниць живого через пізнання процесів життєдіяльності організмів на молекулярному рівні.

Формування мотивації в учнів до навчально-пізнавальної діяльності є однією з головних проблем сучасної школи. Її актуальність обумовлена оновленням змісту навчання, постановою завдань формування у школярів прийомів самостійного набуття знань, пізнавальних інтересів, життєвих компетенцій, активної життєвої позиції, здійснення в єдності ідейно-політичного, трудового, морального виховання учнів. Проблема формування

мотивації знаходиться на стику навчання й виховання. Це означає, що увага педагогів та психологів має бути не тільки спрямована на здійснення учнем навчання але й на те, як і що відбувається у розвитку особистості учня в процесі навчально-пізнавальної діяльності. Формування мотивації – це виховання у дітей та учнівської молоді ідеалів, створення системи цінностей, пріоритетів соціально прийнятних в українському суспільстві, у поєднанні з активною поведінкою учня, що означає взаємозв'язок між усвідомленими та реально діючими мотивами.

На жаль, сьогодні як зазначають дослідники Х. Мюррей, Дж. Аткинсон, А. Маслоу та ін. пересічний учитель і типовий навчальний заклад орієнтовані переважно на підтримування зовнішньої мотивації у вигляді контролю, наказів та вимог. Вони стверджують що така практика згубно позначається на внутрішній мотивації, веде до поступового зниження інтересу учнів до навчання. Саме тому в сучасній українській школі потрібно здійснити радикальні зміни з удосконалення внутрішньої мотивації учнів, що забезпечить можливість активізації пізнавальної діяльності учнів шляхом формування внутрішніх мотивів [2].

Кузнєцова Н.Є., Гаркунов В.П., Маркова А.К. зазначають що основними способами формування внутрішньої мотивації під час навчання є: повідомлення учням теоретичної значущості навчального матеріалу; практичне спрямування знань та можливість їх застосування у повсякденному житті; створення проблемних ситуацій; використання інтерактивного прийому «Мозкова атака»; опрацювання тексту періодичних видань; прийому «Незакінчене речення»; виготовлення саморобних наочних посібників; використання творчих завдань; створення ситуації успіху; постановка близьких і далеких перспектив у навчанні [5].

У процесі організації навчання необхідно створювати умови, за яких учень починає виявляти свою активність, діяти, навіть усупереч своїм бажанням, і тоді, можливо, у нього з'явиться власна мотивація навчання. До умов формування в учнів мотивів до навчання С. Гончаренко, І. Підласий, О. Савченко та інші, віднесли наступні: чітка організація процесу навчання; авторитет учителя; стиль спілкування.

Одна з найефективніших форм мотивації полягає в тому, щоб зміцнити впевненість учнів у власних силах. Перевіреном способом мотивації є планування мети і завдань самими учнями. Тільки тоді, коли учень сам собі планує індивідуальну мету навчання, у нього виникає віра в себе, а це – запорука успішного навчання. Успіх ще більше посилює мотивацію.

Мотивація у навчанні здійснюється за допомогою прийомів і методів навчання. Кожному з методів організації навчально-пізнавальної діяльності притаманний не тільки інформативно-навчальний, а й стимулюючий вплив. У цьому сенсі можна говорити про мотиваційну функцію будь-якого методу навчання. Деякі дослідники поділяють їх на дві групи:

1) методи формування пізнавального інтересу (дидактичні ігри, аналіз життєвих ситуацій; створення ситуацій успіху у навчанні);

2) методи, спрямовані на формування почуття обов'язку і відповідальності у навчанні (пояснення суспільної чи особистісної значущості навчання, висування навчальних вимог, оперативний контроль за виконанням вимог і в разі потреби – вказівки на недоліки, зауваження).

Наведемо приклади прийомів навчання, що сприяють формуванню і розвитку мотивації учнів до вивчення хімії.

Наприклад, на уроці «Хімія – природнича наука. Речовини та їх перетворення у навколишньому середовищі», який є одним з перших у 7 класі, можна показати зв'язок хімії з практичною діяльністю людини шляхом проведення з учнями фронтальної бесіди за такими питаннями: Пригадайте, яке значення мають знання про природу в житті та діяльності людини. Чи допомагаєте ви мамі куховарити? А чому борщ має червоне забарвлення? Які речовини є у вашій ванній кімнаті? Що відбувається з милом чи шампунем у воді? За допомогою яких речовин ваша мама виводить плями на одязі? Що вам відомо про них? Чи любите ви працювати на городі? Як ваші батьки «перемагають» бур'яни? Під час бесіди залучаються знання учнів та їх досвід.

До уроку «Способи розділення сумішей» пропонуємо на початку уроку мотивувати навчальну діяльність шляхом створення проблемної ситуації. Можливі варіанти: Мама зварила смачний борщ, вам дуже хочеться ним поласувати. Але ви не любите жиру, краплини якого плавають на поверхні. Ви відмовитесь від обіду? Які будуть ваші дії? Чому краплини жиру, який мама додає до першої страви завжди плавають на поверхні? Про яку властивість даної речовини свідчить таке явище?

До уроку фізичні властивості речовин пропонуємо організувати гру «Добери найважливіше слово» (до поданих іменників учні добирають один прикметник, який чітко описує даний іменник). Наприклад, цукор..., вода..., пісок..., залізо..., кисень..., золото... і т.д.

Способів здійснення мотивації до вивчення хімії надзвичайно багато. Учителю слід пам'ятати, що вивчення нового матеріалу слід завжди починати з мотивації. Від цього повною мірою залежить кінцевий результат уроку.

Список використаних джерел:

1. Концепція нової української школи / <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
2. Лямин А.Н. Обучение химии в современной школе: традиции и инновации, ретроспективы и перспективы. Монография / А.Н. Лямин. – Киров: ИО Кировской области, 2012. – 329 с.
3. Хімія. 7–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів / <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>
4. http://pidruchniki.com/12810419/psihologiya/psihologiya_pidlitkovogo_viku
5. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/hrestomatia/69.php